

Nr 251.

Av herr **Hansson** i Vännäsby **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 29, angående höjning av vissa postavgifter m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 29 vid årets riksdag föreslås en höjning av inrikes brevportot. Ifråga om motiveringen för detta förslag framhåller finansministern att »portohöjningar f. n. knappast anses påkallade för att ernå en tillfredsställande avkastning å det till postverket investerade kapitalet jämte en skälig vinstmarginal». I samband härmed anför finansministern:

»En höjning av postavgifterna får därför karaktären av beskattning och hade enligt min mening ej bort ifrågasättas, därest normala förhållanden varit rådande. Då det för erhållande av balans mellan verkliga löpande inkomster och såsom normalt ansedda utgifter under nästa budgetår har visat sig nödvändigt att tillföra statsverket ökade intäkter icke blott genom höjning av de direkta skatterna och andra avgifter utan även genom en höjning av inkomsterna från statens affärsdrivande verksamhet, torde emellertid i nuvarande läge en mindre höjning av vissa av postverkets avgifter kunna anses befogad.»

Av propositionen framgår sålunda, att den föreslagna höjningen av vissa postavgifter har karaktären av beskattning i syfte att tillföra statsverket ökade inkomster. De betänkligheter, som man under normala förhållanden kunde anföra mot en sådan åtgärd, betänkligheter som finansministern synes dela, måste i dagens läge vika för statens behov av ökade inkomster. Så mycket nödvändigare är det emellertid då, att denna beskattning så långt som möjligt drabbar rättvist och fördelas på olika kategorier av landets befolkning.

Då förslaget endast omfattar *riksbrevportot* men icke räknar med en höjning av lokalportot ger det med hänsyn till sina verkningar det ofördelaktiga intrycket att ensidigt drabba landsbygden, vars befolkning i särskild utsträckning här blir skatteobjekt. Enligt undertecknade motionärers mening kan det därför ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligt att låta portohöjningen omfatta även *lokal försändelserna*. Genom en sådan åtgärd skulle statsverket tillföras ytterligare någon inkomstökning, och dessutom skulle önskemålet om en rättvis fördelning av ifrågavarande beskattning tillgodoses.

Den principiella betydelsen av att hela landet, då denna fråga avgöres, behandlas lika ur beskattningssynpunkt framgår bl. a. därav att redan den i propositionen ifrågasatta höjningen av portosatserna måste komma att

drabba landsbygden särskilt hårt. Den därigenom vållade ökningen i omkostnader spelar kanske ej så stor roll för den enskilde medborgaren — ehuru väl den även för honom har betydelse — men den kan väntas medföra en ökad belastning av kommunerna, som i sitt utförande av många för staten angelägna uppgifter redan nu nödgas räkna med stora omkostnader. Om höjningen av riksbrevportot alltså för landsbygden är en i och för sig ovälkommen åtgärd, för vars nödvändighet man dock måste höja sig, är det så mycket viktigare att rättvisesynpunkten tillgodoses. Då det gäller att hära de av tidsförhållandena nödvändiggjorda bördorna böra alla vara med. Landsbygden bör ej försättas i ett ogynnsammare läge än städerna och stadssamhällena.

Det är i syfte att kunna medverka till såväl en sådan rättvis avvägning som en ytterligare ökning av statsverkets inkomster som vi vilja föreslå en mot det förändrade riksbrevportot svarande höjning även av avgifterna för lokala brevfräsändelser. Som skäl häremot har från generalpoststyrelsen anförts, att en ökning av lokalportot »kan beräknas medföra en väsentligt större trafikminskning än vad fallet blir beträffande riksbreven, enär större möjligheter förefinnas att skicka ut räkningar m. m. med egna bud å samma ort än då de skola tillställas affärsförbindelser å annan plats». En fullt säker beräkning rörande omfattningen av en sådan befarad trafikminskning torde vara svår att åstadkomma. Även om man otvivelaktigt måste räkna med en viss minskning torde enligt vår mening skäl dock föreligga till antagandet, att det av finansministern beräknade inkomstbeloppet skulle kunna få ett icke obetydligt tillskott genom den av oss föreslagna åtgärden.

I detta sammanhang tillåta vi oss att fästa uppmärksamheten vid ett annat önskemål rörande postbefordringen på landsbygden. För de stadsliknande samhällen, som i regel finnas inom landsbygdkommunerna — i form av municipalsamhällen, bysamhällen o. s. v. — är det en olägenhet att de ej kunna tillgodogöra sig lokalportot. Därigenom att postbefordringen i dessa stadsliknande samhällen i allmänhet ombesörjes av lantbrevbärare måste de av dem behandlade fräsändelserna åsättas riksporto. Detta innebär för affärsmän och andra med omfattande brevväxling en påtaglig olägenhet, ägnad att fördyra deras omkostnader. Frågan är av ekonomisk betydelse även för kommunerna i deras bl. a. på grund av krisförhållandena numera väsentligt ökade verksamhet. En hel del av de kommunala myndigheternas postfräsändelser röra rent lokala angelägenheter, kallelser till sammanträden, protokollsutdrag m. m. I den mån lokalportot därvid icke kan utnyttjas medför detta en avsevärd fördyring även av kommunens omkostnader.

Den fråga, som motionärerna här upptagit, är icke ny för riksdagen utan har förut varit föremål för övervägande. Vi erinra sålunda om att

bevillningsutskottet vid 1922 års riksdag, i samband med att utskottet tillstyrkte en motion om återinförande av det en tid upphävda lokalportot och på tal om 1917 års bestämmelse om innebörden av beteckningen lokalbefordran, gjorde bl. a. följande uttalande:

»Inom utskottet har anmärkts, att för landsbygden nämnda bestämmelses tillämpning visat sig förenad med vissa olägenheter. Särskilt har framhållits såsom oskäligt, att brev, som inlämnades å en postanstalt på landet och tillställdes adressaten genom lantbrevbärare, icke kunde behandlas såsom lokalpost, även om den sträcka, som befordran med brevbärare omfattade, vore mycket kort. Vidare har inom utskottet påpekats, att vid postbefordran mellan städer och till desamma hörande förstäder bestämmelser om lokalpost icke tillämpats i vissa fall. Utskottet har ansett vad sålunda anförts vara värt beaktande och har därför velat fästa uppmärksamheten på oförmålda förhållanden och uttala en önskan, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan, huruvida och på vad sätt berörda intressen må kunna bättre än nu tillgodoses, samt att Kungl. Maj:t måtte, därest förhållandena finnas därtill föranleda, för riksdagen framlägga förslag till ändring av ovan återgivna bestämmelser.»

Riksdagen fattade beslut i enlighet med vad utskottet hemställt, men först efter gemensam omröstning, varför bevillningsutskottets nyss återgivna uttalande icke inflöt i riksdagens till Kungl. Maj:t avgivna skrivelse i ämnet.

Vid 1925 års riksdag förekommo två motioner med förslag om ändring av de allmänna bestämmelserna rörande lokalbefordran av post, i syfte att landsbygden skulle i större utsträckning än vad dittills varit fallet komma i åtnjutande av de förmåner lokalportot medförde. I den ena av dessa motioner — nr 84 i andra kammaren och undertecknad av bl. a. den nuvarande kommunikationsministern hr Andersson i Rasjön — yrkades »att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser i allmänna poststadgan rörande lokalbefordran, att försändelse som behandlas allenast av en fast postanstalt eller ock endast av lantbrevbärare må åsättas de lägre portoavgifter, som gälla för lokalbefordran».

I enlighet med bevillningsutskottets hemställan föranledde dessa motioner icke någon riksdagens åtgärd. Frågan återkom 1934 i samband med Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande bestämmelser rörande lokal postförsändelse. I motion nr 510 i andra kammaren hemställdes, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 53 med förslag till ändring i gällande bestämmelser rörande lokal postförsändelse måtte besluta sådana ändrade grunder, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde komma att sammanfalla». I händelse detta yrkande icke kunde bifallas hemställde motionärerna, »att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 53 måtte begära ny utredning och förslag till bestämmelser rörande lokalporto med beaktande av att lands-

bygden i större grad än hittills kan bliva delaktig av den förmån, som lokalportot innebär».

Bevillningsutskottet erinrade i sitt utlåtande nr 38 om vad det redan vid 1922 och 1925 års riksdagar framhållit, nämligen att gällande bestämmelser om lokalbefordran av post i tillämpningen äro förenade med vissa olägenheter för landsbygdens vidkommande. Utskottet påpekade vidare, att det i motionen framställda förslaget anslöt sig nära till den tanke, som framfördes i motionen II: 84 vid 1925 års riksdag. Då sistnämnda motion av såväl generalpoststyrelsen som av 1925 års bevillningsutskott ansågs icke innebära en tillfredsställande lösning av frågan, kunde utskottet icke heller 1934 tillstyrka, att det i motionen framförda förslaget lades till grund för ett riksdagens beslut. Enligt den undersökning, som generalpoststyrelsen vid denna tidpunkt gjorde om de ekonomiska verkningarna av förslaget, skulle detta ha medfört en inkomstminskning av 150 000—200 000 kr. för år. Om den i motionen föreslagna lösningen av frågan varit ur postal synpunkt tillfredsställande, hade emellertid enligt utskottets uppfattning en inkomstminskning av denna storleksordning i och för sig icke behövt utgöra hinder för förslagets realiserande. I utskottsutlåtandet hette det vidare:

»Spörsmålet om lokalportot påverkas för landsbygdens del jämväl av motoriseringen av postbefordringen. Frågan om en allmänare användning för postbefordran av omnibusar och andra motorfordon, som av enskilda användas i linjetrafik, är, enligt vad utskottet inhämtat, föremål för utredning inom generalpoststyrelsen. Därest i samband med denna utredning uppkommer förslag om en mera tillfredsställande lösning av landsbygdens lokalportofråga än de förut vid skilda tillfällen framförda uppslagen i ämnet, torde det kunna förväntas, att generalpoststyrelsen underställer Kungl. Maj:ts vederbörliga förslag i ämnet. Med hänsyn härtill och då det torde ligga i Kungl. Maj:ts och generalpoststyrelsens intresse att medverka till en lösning av den sedan länge diskuterade frågan om lokalporto för landsbygden, har utskottet icke funnit skäl biträda det i motionen alternativt framställda yrkandet om utredning och förslag i ämnet.»

Som av dessa erinringar framgår har riksdagen alltså redan förut i olika sammanhang haft sin uppmärksamhet riktad på frågan om landsbygdens lokalporto. Då vi nu hemställa att frågan på nytt tages under omprövning äro vi väl medvetna om de svårigheter som möta försöken att åstadkomma en tillfredsställande lösning. Såsom en utväg att tillgodose landsbygdens önskemål i här berörda avseende kunde man måhända tänka sig sockenområden, poststationsområden eller andra lämpliga områden för lokalportots tillämpning. Dessa och andra möjligheter kunna emellertid först vid en närmare undersökning klarläggas. Vi tillåta oss därför föreslå en utredning med syfte att i högre grad än hittills göra landsbygden delaktig av lokalportots förmåner. Då frågan, såsom här framhållits, har ekonomisk betydelse för såväl landsbygdskommunerna som många enskilda vore det

önskvärt att utredningen och därav föranledda förslag komme snarast möjligt.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 29, ville besluta höjning av det lokala brevpottot med 5 öre i fråga om lägsta viktsatsen och i övrigt i proportion till de i propositionen föreslagna portona å riksförsändelserna;

samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsamt utredning och förslag angående möjligheter för sockenområden, poststationsområden och annars tät bebyggda orter att i större utsträckning utnyttja lokalpottot.

Stockholm den 17 februari 1942.

<i>Eric Hansson.</i>	<i>Albert Larsson.</i>	<i>Birger Anderson</i> i Mejstad.
<i>T. G. v. Seth.</i>	<i>Brynolf Stattin.</i>	<i>D. B. Blombäck.</i>
<i>David Larsson,</i> Hede.	<i>C. Oscar Nolin.</i>	<i>Aron Gustafsson</i> i Lekåsa.
<i>Eskil Eriksson.</i>	<i>Sven Andersson,</i> Vigelsbo.	<i>Per Persson,</i> Norrby.
<i>And. Hilding.</i>	<i>James I. A. Dickson.</i>	<i>Rudolf Boman.</i>
<i>And. Andersson,</i> Gisselås.	<i>Arvid Jonsson.</i>	<i>T. V. Lundell.</i>
<i>Ewald Lindmark.</i>	<i>Jon. N. Jonsson.</i>	